ՀԱՅԵՐԵՆ – ՏԱՐԵԿ – ԹՎ. – 1969 – ՇԱԲԱԹ – 27 – ՄԱՐՏ – 1971

ԳԻՆԸ՝ՄԱՆՐ

Տարեկան [illegible] համար 180 գր.
» [illegible] » 10 ֆր.
Վեցամսեայ [illegible] » 90 գր.
» [illegible] » 5 ֆր.
Եռամսեայ [illegible] » 50 ֆր.
Առանձին [illegible] 5 գրուշ, հինգ [illegible] համար 60 գրուշ, [illegible] համար 60 գրուշ։

ԱՐԱՐԱՏ

ԵՐԱԳԻՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԻՆԸ՝ՄԱՆՐ

Տարեկան [illegible] համար 180 գր.
» [illegible] » 10 ֆր.
Վեցամսեայ [illegible] » 90 գր.
» [illegible] » 5 ֆր.
Եռամսեայ [illegible] » 50 ֆր.
Առանձին [illegible] 5 գրուշ, հինգ [illegible] համար 60 գրուշ։

ԳԱՅՄԱՆՔ

Գրաւոր գայթակղութեան համար Խմբագրութիւնը պատասխանատու չէ։

Խմբագրութիւնը վերապահում կամ օրէնքի բերումով ազատութիւն ունի՝ —Ցանկացած ոգիի ուղղութեամբ։ Պարտադիր հոդուածներ Խմբագրութեան կողմէ։

Ձեռագրեր չվերադարձուիր։ Նամակներ չընդունուիր։

ԹՈՒԿԱՅԻ 27 ՄԱՐՏ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿԻՑ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ ՎԱՅԵԼԱՆԸ

Ն.Ա. Ֆ. ԽԵՐ.

(Շարունակութիւն տե՛ս թերթ 1068)

Անկղեց վերջը երեսփոխանը կարծիք կը յայտնէ թէ դժուարանում ոգեւոր անդամները Ազգային Նշանակութեան յիշատակագրին խլխանութիւնն, երկարելու կարիքը ունենան վրայ պիտի խորհրդակցին, եւ այս պարագայում մէջ միշտ յանձնաժողովին վերաբերեալ յօդուածները փոխուեցան չորրորդ յօդուածէն հետը դուրս, անիկ սուաջ գլուխ է գրուին։ Ուստի կ'առաջարկէ Աւստրոյ երեսփոխանին որ իր առաջարկած կարգադրութիւնը հոգին ընելու պարմանում։ Հանանութիւն ուայ վերջնական չորս յօդուածոց։

Խուսոյ երեսփոխանը կը ծանուցանէ թէ իր դասաւորութիւնը չորս յօդուածներն ընդունելու։ Իշխանութիւն առած է իրեն, բայց կը կարծէ թէ ուսնի լու. կը մնի չորրորդ յօդուածին ընդունելութիւնը եւ ձգել մնալու ոչ Փարիզի դաշնադրութեան մէջ մանրելիք ամեն փոփոխութիւնները որոշելու։

Գերմանիայ լիազօր դեսպանը կը օգ թէ ինչ ալ պատասխան է խնդրոյն այս անուանիներուն ընդունելու, բայց չկարծեր օր «Ինչ. Ծոմ բառերը հարկաւոր՝ մնին։ Մի երկրորդ բառերը հարկաւոր մնանալ ոչ ինչ։

Ռուսիոյ լիազօր դեսպանը կը յայտնէ թէ կայսրը չորս յօդուածներուն խմբագրելու ծրագիրը կընդունի։ եւ թէ ինք Ցանկանան դեսպանին հանանարծ՝ չէ, որատեսանում այս է պարզապէս որ երկրորդ յօդուածին խոսքերն առաւել հանձնարարելի կերեւին իրեն՝ թէ՝ Ցանկանան կայսրութեան եւ թէ՝ անոր ազգակցութիւնն ու անկախութիւնը։ Ուստի նախագիծը մեր ընդունելու չահեցուցն հետ։

Բան իր կարծեաց, երկրորդ յօդուածին խմբագրութեան մէջ գործածուած բառերը՝ նեղացնելու անցքին վրայ Սաւոյթանին մեհապետական իրաւանց վրայ գրուած սեղմութիւնները կարան կերպով կը նաւաշէցնեն։ Այլ միւս առարկութեան գորով։ Հիմնաւոր չէ հանարիր գալն, եւ ինքնին կը զրկի այն միջոցներն որ այն բառերուն իմաստը կընդունուի։ Ինչպէս լիազօր երեսփոխանին եւ միւս դեսպաններին։ Իսկ Աւստրիոյ դեսպանին առաջարկած յաւելուածը Լորա Կրանվիլ բառերու խնդիր մը միայն կը առնէ անոնց մէջ, որպէս վրայ չուտ գիրքին է հանանարիր։

Ուստի Լորա Կրանվիլ յանձնաժողովի յօդուածի մը կարարիկ միւս յօդուածներին առաջ հետեւեալ ձեւով. «Նու ծանիլ անցնելոյն պէս թոց ժամանակաւորութեան եւ անկախութեան դադրոց իրենք ժամանակներին խորհրդակցիլ։ Հանար կանխաւ հանանարիր։ Եւ չուտ գերիկոսի է ինձ անանել որ այս ժողովին մէջ դանանալ լիազօր դեսպանք չուտ արժանաւոր հանցած։ Ես այն ապրիլին դէպ ապուամբ՝ որ Յունաստանի կայսրը պատասխանց ապարարանութեան եւ հաշտասէր ներդաշնակութեան հոգւով Փարիզի դաշնադրութեան՝ վերաքննութիւնը խնդրելը՝ որ պատանդելին դեռ խիստ նոր ապրելու մեռան ներքեւ։ Կնքուած է, եւ որոշ քանի մը պայմաններու նայն իսկ Արեւելքից մէջ խաղաղութեան հաստատուելուն պատմանաւ անօգուտ եղած են։

Ցերմութեանց մէջ ներդաշնակութիւնը հաստատ անելիութեան եւ բարբարութեան իբրեւ ամենէն առաջնոյ երաշխաւորութիւնը կրնայ հանանիլ։

Իր կառավարութիւնն ապրեցն հանանութիւն ատ ած է չորս յօդուածոց բայց վերանգանին ընդունելու պիտի փութայ վերջնական կոչնար հաղորդելու այն բարեկամական ապահովագրութիւններ՝ դերը։ Դրան երեսփոխանը յայտնեց երկուքներութեան հրաւեր։ Հետ յաւարերութեան մասին։

Ցանկին Բրիտանիոյ (Ամբ ղլոյ) երեսփոխանը կը յայտնէ թէ դժուարութիւններէ ազատ չեղող խնդրոյ մը լուծման համար սէրութեանց դեսպաններուն վրայ դանանած հաշտասէր եւ արդարադատ հոգին մեծ գոհութիւն կը զգաստանէ իրեն։

Լորա Կրանվիլ թեւերվոյ տարաբաղութեան հեռաւորը կը փոխարի, եւ եթէ այս առիթիւ մէջ Ցանանեան դեսպանին հանանարիր չէ, որատեսանում այս է պարզապէս որ երկրորդ յօդուածին խոսքերն առաւել հանձնարարելի կերեւին իրեն՝ թէ՝ Ցանանեան կայսրութեան եւ թէ՝ անոր ազգակցութիւնն ու անկախութիւնը։ Ուստի նախագիծ չունենալ։

Բան իր կարծեաց, երկրորդ յօդուածին խմբագրութեան մէջ գործածուած բառերը՝ նեղացնելու անցքին վրայ Սաւոյթանին մեհապետական իրաւանց վրայ գրուած սեղմութիւնները կարան կերպով կը նաւաշէցնեն։ Այլ միւս առարկութեան գորով։ Հիմնաւոր չէ հանարիր գալն, եւ ինքնին կը զրկի այն միջոցներն որ այն բառերուն իմաստը կընդունուի։ Ինչպէս լիազօր երեսփոխանին եւ միւս դեսպաններուն։ Իսկ Աւստրիոյ դեսպանին առաջարկած յաւելուածը Լորա Կրանվիլ բառերու խնդիր մը միայն կը առնէ անոնց մէջ, որպէս վրայ չուտ գիրքին է հանանարիր։

Ուստի Լորա Կրանվիլ յանձնաժողովի յօդուածի մը կարարիկ միւս յօդուածներին առաջ հետեւեալ ձեւով. «Նու ծանիլ անցնելոյն պէս թոց ժամանակաւորութեան եւ անկախութեան դադրոց իրենք ժամանակներին խորհրդակցիլ։ Հանար կանխաւ հանանարիր։ Եւ չուտ գերիկոսի է ինձ անանել որ այս ժողովին մէջ դանանալ լիազօր դեսպանք չուտ արժանաւոր հանցած։ Ես այն ապրիլին դէպ ապուամբ՝ որ Յունաստանի կայսրը պատասխանց ապարարանութեան եւ հաշտասէր ներդաշնակութեան հոգւով Փարիզի դաշնադրութեան՝ վերաքննութիւնը խնդրելը՝ որ պատանդելին դեռ խիստ նոր ապրելու մեռան ներքեւ։ Կնքուած է, եւ որոշ քանի մը պայմաններու նայն իսկ Արեւելքից մէջ խաղաղութեան հաստատուելուն պատմանաւ անօգուտ եղած են։

Ցերմութեանց մէջ ներդաշնակութիւնը Յունաստանի

մեկ. մ՝ Եղաւ ստորին Մէօսանի քաղ. ժամը 9 1/2 ին (կէս գիշէն 2 1/2 առաջ) բուռն կռիւ մ՝սկսաւ վէրջապէս, Բլաս—Հօջի եւ Շաթօ-Մէօսանի թնդանօթներուն եւ. Գլամարի Ֆարիզեան թնդանօթաց մէջ։ Ֆարիզեան թնդանօթներն առաւել բարգաւաճեալ էին, բայց վերջապէսներն առաւել լաւ կը դրծածածուէին Գլամարի մարտիկներուն եռեւ ոգեպէս պահապան գինուորաց գլուխներ ծածկուած կը կենային։

Այս միջոցիս պարբսուած զայրերը Ֆարիգի պահապան գինուորաց նպատուսաւ էին։

Շուն ալ Մարսի վրայ հրգեհ մը բռնկեցաւ։ Վերջապէս թնդանօթներուն կրակը դադրած կիրեւի։

Վերջապէս 4 ապրիլ։

Ապստամբներն երկու մասի բաժնուած երէկ յառաջ քայեցին, մէկը դէպի Մէօսան եւ Շաթիլիան, միւսը դէպի Բէցիլ Երկուքն ալ ցիրուցան ի փախուստ դարձան։ Կիսամաս գլուխ էր ապստամբաց միակ յոյսը, զերաղանց էր։

Վանվրի եւ. Խանի ամրոցները դրաւուց ապստամբներն այս առաւօտ կրակ բրին զրոց վրայ, եւ հիմա Շանթիլիանի դղեակին մէջ յարձակումի եղած է իրենց դէմ։ Արագ եւ կատարեալ յաղթութիւն մը կը յաւայուի։

Երէկ ապգային ժողովոյ նստին մէջ Գ. Թիէր յայտնեց թէ կառաւարութիւնը իսաւիլեամբ պիտի վարուի ապստամբներուն գրգռիչներուն դէմ եւ խաբուելով անոնց նաւեն գայոյներուն ոչ ներողամտութիւն պիտի ցուցնէ։ Իր ատենաբանութիւնը չափաւոր էր, եւ ամեն կուսակցութիւններէն գրաւուեցաւ։

Վերջապէս 4 ապրիլ կէսգիշեր։

1 1/4 ժամ անցած։

Շանթիլիանի դղեակն առնուեցաւ այս առաւօտ։ 200 գերի, որոց մէջ է նաեւ Հանրի զօրագլուխը։ Հոս բերուեցան։ Ապստամբաց Ֆիւմայ զորագլուխը դղեակին մէջ հրացանի բռնուեցաւ։ Թնդանօթներս. կոխ մը կը շարունակէ դղեակին եւ բերդերը գրաւելու ապստամբաց մէջ։ Գերեվարեալ կէս-էլ-էրբրայ այսօր կռիւ մը չեղաւ։ Զօրքերն եւս՝ քանի դէպ դրգռեալ են ապստամբաց դէմ։

Պ. Թիէր՝ հարցման մը պատասխանելով կրսէ թէ բանակին վարմունքն իր պաշտօնին բարձրութեանը հաւասար է, եւ թէ Գարդիա իր բանակը նորէն գտաւ։

Մարսիլիայէն այսօր զարձուած հեռագիր մը կրսէ թէ արեկորդութիւնը վերահաստատուեցաւ եւ խուռներամներէն շատերը բանտարկուեցան։

Փարիզ 5 ապրիլ։

Դուբը կը շարունակէ Շանթիլիանի բարձանց վրայ։ Փլամարի եւ Մէօսանի կողմերը կռուին որդ ինչը Ներսատաւոր չէ ապստամբաց, եւ վհատել կ՝սկսին։

Ամեն շտիաւոր լրագրները խաւանեցան։

Փարիզի որբանոցները բռնտարկուեցաւ։

Աւրաւ ամենայնիւ հաշտարար տրբամադրութիւնները կ՝աւելնան։

Վիէննա 7 ապրիլ։

Թէկէլիի ծոմապահը թարբերաւ բորբոքումի մեռաւ։

Փարիզ 7 ապրիլ։

Արիւնռուչ բանութիւնները կ՝աւելնան։ Ապստամբաց կատաղութիւնը վերջին ծայր հասած է։ կրսած անարգութեամբ պատճառաւ։

Թնդանօթի կռիւն ամեն տեղ կը շարունակէ սասարգելու։

Մադդալենայի եկեղեցին եւ տրիշներ, կողոպտուեցան։ եւ. քան ճիզվիթ հրացանի բռնուեցան։

Լոնդրա 6 ապրիլ։

Ոսկ. Գոնս.	43½
» փոխ 1863	60½
» » 1869	30
Անգլ. Գոնս.	92½
Ռանթ Գոպդ.	56½
» խառ.	53½

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ
ԽՍԱՒՈԸ ՈՒՇԱԴՐԻՆ

26 մարտ ուրբաթ իրի.	48	30
» շաբաթ առաւօտ բացուելցաւ	48	31
կէսօր	48	30

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոյսերական հրամանաւ

Պէնկալի նախարգ կառավարիչ Ռերթիվ փաշան Հալէպի վիլայէթին կառավարչ անուանեցաւ փոխանակ Ցերվիշ փաշայի։

Քաղցր է մեզ յուսալ որ այս նոր կառավարին խնամքը Հալէպի դաւառին բնակչաց ժամանակի մ՝ի մէջ ունեցած տրտունջները գոնութիւնս կը փոխուին։

Նէսաի-Դուլէին Գիւլիւբ-Զէրմէճ բանաղ երկաթուղին անօրէնութիւնն յառաջիկայ Զատիկն երեք օրերուն համար հետեւեալ կերպիւ կարգադրած է երթեւեկութիւնները, ըստ ընդհանուր ժամուցն։

ԵՐԹ

Նէսաի—Դուլէին ժամ	7. 9. 11. 1. 3. 5.
Մաքրգեղ »	7.19. 9.19. 11.19. 1.19. 3.19. 5.19.
Այսիէֆանս »	7.37. 9.37. 11.37. 1.37. 3.37. 5.37.
Գիւլիւբ Զէրմէճ »	7.49. 9.49. 11.49. 1.49. 3.49. 5.49

ԴԱՐՁ

Գիւլիւբ Զէրմէճէն ժամ	8. 10. 12. 2. 4. 6.
Այսիէֆանս »	8.17. 10.17. 12.17. 2.17. 4.17. 6.17.
Մաքրգեղ »	8.35. 10.35. 12.35. 2.35 4.35. 6.35.
Նէսաի Դուլէ »	8.49. 10.49. 12.49. 2.49. 4.49. 6.49.

ԱԶԳ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
ՊՕՐՏԷԱՆՑ ԵՒ ԸՆԿ.

Ներկայ ապրիլ 1 էն (Ն. Տ.) սկսեալ Լա Թիւրքի լրագրին Տնօրէնութիւնը հաւաղրական կանոնաւոր դրծակալութիւն (Աժանս) մը հաստատած է ի լրագրոյ գլխաւոր մայրաքաղաքաց հետ։

Բաժանորդագրութեան պայմաններն են.

3 ամսոյ համար	45	ֆրանք
6 ամսոյ »	80	»
1 տարուան »	140	»

Բաժանորդագրութիւնը կանխիկ է եւ Լա Թիւրքիի դրամանիշով կը կատարուի։

Իսկ լրագրաց բաժանորդագրութիւնը կրպակի համար եւ Մանրոյ խիստ նպաստաւոր պայմաններով կը կատարուի Գործակալութիւնն հետ։

ՕՐԱԳԻՐ ԵՒ ՄԱՆՉՈՒՄԻ.

Գանկ մ՝ օրէ՝ ի միր՝ Օրագրին եւ Մանչումի մէջ բառական կծու վիճաբանութիւն մը բացուած է Գաղղիերէն «Մոնդ» բառին վրայ։ Օրագիր այս բառը Իմիֆոնոմէ թարգմանած եւ քսան ալ վայրկեանի մէջ (Արտասանդիր) գրած է։ Իսկ Մանչումէ յիշեալ բառը Ինիֆոդ կամ Մէնոուէյնէ թարգմանելի կը պնդէ թէ Օրագրին թարգմանածը սխալ է։ Օրագիր սկ ընդհանրական է։ Մանչումի ասածն ալ ճիշտ է։ Մանչումի սխալ է, եւ երկուքն ալ դատը ուրիշ լրագրաց եւ Գաղղիերէն գիտցողաց դատաստանին կը յանձնեն։

Այս յանձնարարութիւնէն պարտաւորեալ կը փափաքանք յայտնել թէ Մոնդ բառը Ինիֆոդ չնշանակեր երբէք, ոչ ալ Ինիֆոդոմէն Արտասանէր կը նշանակէ, այլ վերոյիշեալ պարագայի մէջ՝ Մոնդ բառը երեսպաշտական կամ փսխանորդական պաշտօն կը նշանակէ։ Գաղղիական ժողովրդէն ընդունուած ժողովարանաց համար բնական է։ Մանչումի բառարանն անիրաւորի կը գործածեն։ Ազգային բառարան նշանակութեամբ նշանակութիւնը ճիշտ է։ երկրորդը Լիաբ էքսանդրէ կը նշանակէ։

Վերջապէս Մանչումի բառը ուրիշ նշանակութիւններ ալ ունի, բայց ներկայ խնդրոյն մէջ փսխանորդական պաշտօն կամ յանուն ուրիշի գործելու իշխանութիւն կը նշանակէ։

Անկասկածելի թիւան է եւ միանգամայն Օրագրի Մեծ. խմբագրապետին համար բարեկամութեան պարտք մը կը համարինք յայտնել թէ Օրագրին Գաղղ. Թարգմանիչն իր հանապազօրեայ պիտանիներով կը ցուցնէ թէ Գաղղիերէն լեզուն հասկնալու կարողութիւնն զուրկ է։

ԱՅԳԱՅԻՆ

Ապէջ. Գարշութեան պատճառաւ Արմաշու Վանահայր Դեր. Գէորգ Եպիսկոպոսն երէկ Գրառա գնաց՝ Զատիկ առնելն օրերը անդորն ժողովրդէ մրիթարելու եւ առաջնորդական կերպիւ վիճակը հովանալու։

Հեռաւորաբար Դեր. Բարթողիմէոս եպիսկոպոսի սեղապահութիւն ընդ Արիսատակէս վարդապետաց փսխանորդութեան պարտանէն գագրեցաւ։

—Նմանապէս վարչութեան որոշմամբ Դեր. Ներսէս Եպիսկոպոսի ձեռնատուն Աբժ. Զաքարիա վարդապետ. Քէօթահէացի փոխառաջնորդ կոչուելով՝ երեքշաբթի օրը մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ։ Զատիկ առնելն Քէօթահիա դանուելու. համար։

Ցիշեալ վարդապետը կը յուսանք որ ժամանակիս պահանջմանց համեմատ Քէօթահիոյի ժողովրդեան զարգացմանն ու բարեկեցութեանը համար հոգ. ու. ջանք չխնայէր։

Կը ըսենք թէ Դեր. Բարթողիմէոս եպիսկոպոս Պրուսա դանուած առանձ Քիրմանի հոգաբնակ գիւղերը Պոլը—Քէսիրի առաջնորդ. Դեր. Գրիգոր. եպիսկոպոսին հոգեւոր հովանութիւնէն խլելու. եւ իր ձեռքն անցանելու համար դատաստանի ջանքեր բրած եւ՝ բնակիչներն զանոնց թելադրելով հանդուգիր մը չմնալ տալու ուշնատած է, բայց իւր այս ջանքն՝ ի դերեւ ելած է բարեբաղդաբար։

Ա. այս տեսակ մեքենայութիւններ առեալ՝ ի գործ գրած է յիշեալ եպիսկոպոսն՝ իւր իշխանութիւնն ընդարձակելու. եւ այս կերպով իւր անդադար փառասիրութիւնը գոհ ընելու համար, ինչպէս նեկամիզոյ փիճակին գիւղերէն մէկ քանին ալ զանազան հնարքներով կորզելու յաջողած, բայց իւր անձնասիրութիւնը գոհ ընելէ զատ ուրիշ ապրիւնք մը դոյց տուած չը լինելով՝ այն գիւղերու ժողովրդաց ալ գժգոհութիւնն իր վրայ հրաւիրած է։

Մարտիրոսաց տղոյնոց թուխանձանց հանդիսաւոր Ապգ. Պատրիարքարանի դիւանը Գալաթիոյէն վերադարձին՝ ի Գումգափու փոխադրեցաւ, եւ այսուհետեւ. ապգային ամեն գործերն հոն պիտի տեսնուին։

Հինգշաբթի իրիկուն իսկիւտարու Ս. Խաչ եկեղեցին անհաճոյ դէպք մը պատահելով՝ մեծ դժգոհութիւն պատճառած է խապին ժողովրդեն։ Հեռաւորաբար դատուն դանդաղ նամակ մ՝ եկած է մեզ՝ ի հրատարակութիւն, բայց ան եւ ժամանակ չունենալով հոս ձգելու հարկադրեցանք։

Ա. հուասիկ դանդատին նիւթը։

Ինչպէս որ հայտնաւանեալց եկեղեցոյ հինգաւանդ սովորութիւնը կամ ծիսական կանոնն է, Ցառնուլուայի արտաքսութիւնն աւարտելէ ետեւ Ս. Աստուածն մը կը կարդացուի։ Ա. այս Ա. Աստուածը՝ չկարդացուելով՝ Օրհնեալք եղերուք՝ ըսուած է, եւ ժողովրդեան մէջէն պատուտուած մեծ մը աղաղակներ հարցուցեր է թէ վերջին Աստուածն ինչ պատճառաւ չկարդացուեցաւ։ Աղաղակներէն պատասխան չտալուած՝ ուրիշ քահանայ մ՝անդիէն ապին կուգայ, եւ բարձրաձայն կ՝սկսի այն ամենը նախասաց։ «Մի՛ արի՛ լո՛ խրատվոյա՛ր», զան ո՞վ կրլլա որ եկեղեցականաց գործին կը խառնուիս։ եւ այլն, եւ այլն գոչելով Մարգն ուսանող պատասխան ուզու. դարձ կենին, բայց ժողովուրդը կը դրդռի եւ դժգոհութեան ձայներ կենին քահանային դէմ։

Թող նորէ մեզ յիշեալ. ապժանապատիս. քահանայն ըսել կրսէն, թէ ժողովուրդը եկեղեցական բարուքանոց եւ տարարարութեանց մէջ պակասութիւն մը տեսած ժամանակ ոչ միայն դիտողութիւն ընելու, այլ եւ բողոքելու իրաւունք ունի։ եւ թէ ինքը՝ քահանայ՝ եկեղեցական աէրը չէ, այլ պաշտօնեայն է։ եւ բնաւ ներելի չէ իրեն այնպէս թշնամանալիր կ՝ըսէ։ լաւագոյն ազգարհաւանի մը դէմ եւ մանաւանդ ամիսարիզա անուանել այնպիսի անձ մը, որ ընդհանրակի՝ ի բարեպաշտութենէ դրդեալ գիտցողութիւն ժ՝ը բան է գործուած պատկառելի մը դէմ։

. . . Խմբագիր

Ժամանակէ մ՝ իվեր «Օրագրի» մէջ ընդհանուր ժողովոյ Ասանդրութիւնները կը քննադատուին այնպիսի եղանակաւ մը, որուն վրայ երկար խօսելը աւելորդ. Համարելով՝ Գարագաշեան Տրամաբանութեան 500 երրորդ յօդուածը կօրինակեմ հոս՝ ի հրահանգ ընթերցողաց յիշեալ պրոֆեսոր թերթին։

«Ա.Ա. ընդ այլոյ կամ առա նախադրեալէ (առաջ դրուած խօսքէ) հետեւութիւն հանելու մէկ կերպն ալ կոչեն խաբէութիւնն է։ Երբեմն ձեռնարկութեան (ընդհանուր իսօքէ մասնաւոր հետեւութիւն հանելը՝ ձեռնարկութիւն կրսուի) մէջ նոխագրեալներուն մէկը մատնադրէ մը կամ գիրքէ մը կ՝ըսէ՝ կամ էնոյ՝ ճէ՝ն է. եւ բերողը այնպէս համառօտ կամ իրը թէ մատաղ միայն առնելով կը բերէ որ բոլորովին տարբեր հետեւութիւն մը կուտայ. ուր, եթէ ամիսոյ եւ երկար բերուած լրարը, ուրիշ հերքակցութիւն պիտի երլեր։ Վկայութիւնը բերող խմառատակը կը խորհի թէ ընթերցողներուն կամ ունկնդիրներուն հաղիւ հասկնալնին մէկը բնաղրին կրնայ դիմել կամ կասկածիլ թէ արդեօք բերուած վկայութիւնը ճիշտ կամ տեսակցիկայ խնդրոյն յարմար դեպքի մէջ ըսուած է։

«Խաբէութիւնն անդի չիտալս համար՝ ապացոյց եղող կոչուածները բնաղրին վրայ սուսերել պէտք է։»

Խնդրելով որ ներկայս Ձեր թերթին մէջ հրատարակել հաճիք, մնամ յարգանաբ . . .

. . .

1871 մարտ 23

Պրուսա 16 մարտ 1871

Աղնիւ Մասիս.

394 թիւ. Օրագիրը պատուական լրագրոյն մէջ ծպտեալ Հրանտին մարտ 3 թուականաւ հրատարակել տուած ամենանեղ համակը ցաւոք սրտի կարդացի։ Ցաւոք սրտի կարդացի ի՛րաւամբ, որովհետեւ. Մանչումէի ազգասէր լրագրոյն միջոցաւ իւրատրած ուրիշ իրարու ոսկերանի ցուցուցած գեղեցիկ փոխանակի օգուտ քաղելու՝ այժմ խելքի կոչմանէ ալ զարմանի կարօտ ըլլալն հրատարակաւ խոստովանելու. հարկադրուած է, եւ իրը թէ իւր խոր լռութենէն սիսիկալով անհեթեթ ճամարտակութեանց սերտելուն հանդիսանալու ամենասարին փոստութիւնը ունեցեր է։ Եթէ ասոնց հրատարակել տրուած նամակին հետ հայտարար բժիշկ է մը իւր խելքին տաղջութեանը մասին հարկ

եղած վիպագիրն ալ հրատարակել սկսու. ըլլար, հազիւ հազ իր գրուածոցը կարեւորութիւն մը կ'արուէր. բայց որովհետեւ նա իր վերջին լուսինը հայերեն թատրի կ'ելլէ, որովհեւեւ նա նկարագրութեան ոլորտը Գրուաարնակ Հայ հասարակութեան մէջ ցոնելու կ'ձգտի, նա որ արհեստական գաղտնի մը սկսաւ հրատարակել եւ կատարեալ կ'կուրի, թէպէտ ամէն հաւքն ալ. մեն ճիչ, ամէն աշխատանք, ամէն ջղաձիգ թափէ. սրդէն իւր ակռաները մաշած են. ուստի եւ ապրելութիւն մը չեն կրնար ունենալ։

Պիտակաւոր բարեկամը «Լուսինը» առնման մ'ունին կ'ըսէ. իսկոյն մոռցեր է թէ խոսքին ալ առնման մ'ունի, եւ եթէ ըստ կարծեաց իւրոց համբերութիւնը մեզ կ'սպառնայ, այս կերպով լուսինն խաղցնելով անտարակոյս իրեն հանար որատոյ ճրագուտ կ'սպառնայ Բարեկամ, ինչպէս այդքան սուտ հրատարակութիւնով ցինքդ կ'անպատուես. արդեւք բանաւոր, կենդանի, ազգասիրած, արդարադատ, խաղաղասէր, անձնազոհ. եւ իմիկով իմիկով քանանոնները ծեծող նոր Փարաւոնի մը սնկարդութեամբ դէմ բողոքելը հերմակին սեւ ըսել եւ ժողովուրդը 'ի կրոնափոխութիւն հրաւիրել կը նշանակէ. կը զարմանամ մինչեւ ամէն եւ կը դատեմ մեր ինքնասիրութեան վրայ. արդեւք հոգոյ ոչչիրդ բոլորովին կուրացած են Բարձրագոյն եպիսկոպոսին անխոնջ եւ անկարդ ընթացքին համար ճերմակ եւ մանուանդ ինչնիճ դիւցից կրոնասէր ընտանեաց բազդաւորականութեան ծոցը դիմելը անսենելու. Դոյն իսկ քու ոչացդ առջեւը չես անանար Պէնի, Լարոյ, եւ այլն, Պրուսայի վիճակաւոր Սրբին անարժանութեան ճիրանները ազատելու համար ընկնալ եւ յուսանոնա Պատրիարքարանի արդար եւ փրկարար քննութեան միայն ակնոյթ մը նայ. եւ կրնաս գիս ապահովցնել որ եթէ նորոյս փարաւոնի գուսանը Պատրիարքարանի արդարադատութիւնը չկատարի, ազգային ժողովարան յանախոյց թիւը չ'պիտի չանայ։

Խեղճ Հրանտ կ'նչնես կ'ճանաչակես իւր թէ 100 ոսկի խոտացուած է Խոյնկանի՝ Բարձրագիտոնը Պրուսայէն հրատարեցնելու համար։ Խոյնկեանն մը չ'եմ ճանչնար. բայց կարելի է նա քու մանանունդ ըլլալու է, բարեկամ որ լսկ Հրանտ անուանը կ'նեղիցանես, մանանունդ գրելու ունչնալով անցեալները աստիճանէ ձգմեուան մը ատեն քու արջային խառնէդ հեռանունդ կը նանչէիր, եւ հիմա ժարտանոյ մէջ կանանոյցեալ դաչանդը տեսնելով զատոյ էջերուն հետ կ'դաս, եւ կ'վախնամ որ եթէ ամառուան տար եղանակները հասնին, կարելի է Ս. Ծիրէն լիմարները դարմանող հաճի Անդրէաս եղբոր քովը երթալու պիտի հարկադրուիս. կ'խորհիմ դրեղ բարեկամաբար որ հիմակինէ վերմաս թեւեդ սրիւն ատնել տայ. որպէս զի վատ գաւոր տեսող չ'դայրանայ. ոնատարկոյս այն ատեն խեղճ դուխոյ գալով թէպէտ աչքերդ ճչմարտութեան արեգակը տեսնելու. եւ խոցոցեալ ականջներդ արդարութեան ձայնը լսելու համար կ'բանաս. եւ կը տեսնաս թէ տմբռատանեալ Եպիսկոպոս մը չոգաս բարեկամ. համար Գրուսայի հեղ եւ ազգամէտ հասարակութիւնը որքան ոնչնին զրպարտութեամբ կ'վատաճանուեր. կենայ եւ. մանու խնդիրը պիտի ծագի ըսելով որպէս թէ Պատրիարքարանի այրին վախ տալ կ'երադնա. այն, անխնայ վատաճանուելով կուգես այն ժողովուրդը՝ որ բնաւորէն մը անկամարը իւր երջանկութեան ժամերուն օր յառաջ հնչելուն անձիանք կ'սպասէ։ Ազգն Բարձրագիտոնի բազմատեսակ անդիտութիւնները անթիւ ընտանեաց արիւն արցունք թափել տուած են. օրանք գեռ կ'սպասեն եւ կ'հեծեն. արդեւք նոյն թշուառութիւնները նորոգելու եւ դրկնապատակելու համար կ'զատուլ բաւ չեն լալիք եւ. կոծք անմեղանատարակոյս Խարայեմ Աստուածը Պրուսայի տառապանաց ձայները լսելով, որպէս 'ի հնումն 'ի ձեռն Մովսէսի ազատեց իւր սեփհական ժողովուրդը Եգիպտոսի փարաւոնէն ձեռքէն, նոյնպէս եւ այժմ իւր անհուն մարդասիրութեամբը պիտի ազատ դարձուցին նոր Փարաւոնին ձեռքէն՝ Հրանտ Սրբազան Հայրիկի եւ Ազգային Վարչութեան մեծապատիւ անդամոց։

Իսկ գալով այն կանոնին որուն հաստատութիւնը Հրանտին միտրեանական հնչած խումբը հատարտոյց իրաւունքը բռնաբարելուած են, կ'նարշնեմ քեզ. Հրանտ, արդեւք միտնեմ եւ անդրադարձ Առաջնորդ մը կարդ ու կանոնի ստակ բնելով թէ Աշգին. թէ Սարբ Եկեղեցոյ եւ թէ վարժարանին պարծանութեանը համար փափարիին հասարակաց իրաւունքը ըստանալ կ'նշանակէ. կարգ ու կանոնի ստակ եղած ընթացքը՝ ըստ իսկ երբեք միտրեանութիւն չ'ըլլալն 'ի դատ նոյն միտրեանականութեան մանն է. եւ ըստ իրեն. ազգայոյ կրնամ հա յիշել հանուանոմս թէ Բարիզ գիտնոյ եպիսկոպոսը քանի քանի անգամներ իւր միտրեանական ընտանիքներ փարժարանի հոգաբարձութիւններն հիմն 'ի վեր ատպարկ, եւ այս պատճառաւ ազգային վարժարանն ալ յետագայ ընթացքը մը բռնելով ժողովուրդը յուսահատած իրենց զաւակը դատարանաց դրուս հանար բողոքականաց վարժարանը իրկելու սկսած էին. որուն վրայ ուռուցնասէր եւ ազգասէր ընտանիք մասնաւոր վարժարան մը հաստատելու լսելնայատակ խարտուրդը ծնան եւ հաստատեցին, եւ այս մասնաւոր վարժարանին ալ դատաւոր ընտրեցին Բարիզեցիներ եպիսկոպոսի հրամանաւ ասկէց առաջ չորս տարի կէս ատեանց չոր ազգային վարժարանին մէջ դատաւորութիւն ընելով իւր հմտութիւնը փորձուած պատուելի Յովհաննէս Լիլեալ դատաւորն բողոքական էր, եւ եթէ բողոքական դատաւորն այդքան վնասակար կը համարիս, ինչ հարկ կար որ Բ. Եպիսկոպոսը ազգային վարժարանին մէջ դատաւորութիւն ընելու հրաւիրեց։

Վերջապէս անհոգ եղիր, բարեկամ, կը յուսամ թէ եկեղեցիին արտաքսել ուզած խումբդ նախ եւ առաջ քեզի հետ իրենց հաշիւը տեսնալով, հոգին արտ. հետ հաշիւ բռնալու հարկ ըլլալնէ պիտի փոխեն քեզի խնայելու։

Իսկ զոր Ազնիւդ Մասիս հոգէ ազն վերջին գրութեան տեղի մը տնորհել քու էջերուդ մէջ, եւ ընդունէ իմ խորին յարգանքս։

Ըսած կ'մնայ . . . .

* * *

. . . Էջիմնոյ.

Գրոյս ներփակեալ ազդին՝ մինչեւ յառաջիկայ շաբաթի օր Ձեր պատուական թերթերուն մէջ մէյմէկ անկիւն չնորհել բարեհաճիք։

Նախ՝ 'ի Նպատս Հաւատարիմ ազգիանց վարժարանի եղած խոտորեալութիւնէն՝ ինչպէս անցեալներուն մէջ մեր հանուիրեցինք հարիւր (100) մէճիտ ընդունելիս, նոյն հասցիմէն այս անգամ գարձեալ քսան (20) մէճիտ ընդունելիք ունինք. ուստի կը խնդրեմք որ մեր երախտագիտական շնորհակալութիւնը հրատարակուս յայտնել բարեհաճիք։

23 մարտ 1871

Ի Դիմաց Խնամակալաց հետ
Հաս. վարժարանի
Ցնորքն
Սարգիս Բոնաճայ
Մարտ Եսկէրեան

Յ. Գ. Ազնուափայլ Մարիամ տիկին կրսանան՝ Հեռամբ Գարեանոնցեան Ցուկերիչ Յովհաննէս ազգայ (3) երկ. Ցանուեան ոսկի Ս. Հ. վարժարանին նուէր շնորհեց։ որուն շնորհակալութիւնս կը յայտնեմք։

ԱՍՊ.

Վիճակահանութեան գրուած Գաւառ—Գալաթի Հաստատուն վարժարանի ազգակերտուհեաց Հեռնագործները, ինչպէս առանձնեալներն մէջ Ժամուցուած է, անհաւասիկ մինչեւ վիճակահանութիւնը որքան կատարուի յառաջիկայ մարտ 30 Ս. Զատիկ երրորդ օրը եւ պիտի սկսի ճիշդ ժամը 3 ին նոյն վարժարանին մէջ. ուստի ով որ բարեհաճի, կրնայ հանդիսատես ըլլալ։

ՌՈՒՍԻՈՅԻ ԵՐԿՈՒԷՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿՕԹԻԿ ՈՂԲԱՑ ԲԱՆԿԱԼԹԻ

. . . Խմբագիր.

Ռուսիոնոն վարժարանի հիմնարկութիւնը 1870 սեպտեմբեր 1 ին սկսած է, որչափ որ մասնաւոր Աշխարհին մինչեւ ցարդ եղած մասնաւոր հրատարակութեամբ տեղեկացան, սակայն փափաքելով որ ապագին, նոր սկզբան վրայ հիմնեալ վարժարանի մը ընդարձակ տեղեկութիւնները պարունակող ուսանող յայտարիրը Ձեր պատուական Մասեաց Թերթերով համայն սիրելի ազգայնոց ուշադրութեան յանձնեմք, 'ի տեղեկութիւն եւ յաջողութիւն ազգասէր սրտից 'կ'փութամ սա երկտող դրութեամբս յղել պայն առ Ձեզ։

Եւ եթէ բարեհաճիք Ձեր անաչառ եւ ազնիւ խորհրդածութեամբ՝ պատուել այն ձեռնարկութիւնը, երբեմնապրեան նոր պարագ մ'ալ կ'յուսեցուցանէ մեր վրայ։

Ընդունեցէք ուրեմն մեր անկեղծ յարգանաց հաւատամն, որով մնայ Ձեզ միշտ քարեացակամ

1871 մարտ 22

Ամիրոսիա Լուսարարեան
Ինկենդերեան

Վարժարաններու Ազգին ճուլարանները բլլալուն ա՛չ օգ կը հակուաւի. անոնց կարեւորութեան մասին ա՛չ եւս հարկ է երկարօրէն ճառելը։

Մէկ կողմէն Ազգ. վարժարանաց անհրաժեշտ կարեւորութիւնն զգալը միւս կողմանէ զանոնք դպրոցի 'ի դպրոցի ընթացքի մէջ եւ չառաջնորդամատութեան ենթարկեալ տեսնել՝ զգայուն սիրտ կրողին խոցող միշտ կը պատճառէ։ Դանդ է խոստովանիլ որ ասոր պատճառը Ազգային վարժարանաց հակադրութեան թագաւոր խորհրդոյ միաբանութիւն է։ Ղալաթ հասատատելու համար փատաւոր գրեանք պէտք չկայ. առաջուց միտքերը մեր ըսածին ստուգութիւնը կարդացուցանեն։

Նրբ ո եւ է սրտաբուղ թուղթական խորհրդոյ լուծման գաստակնիք կուտայ, անոր հետ կը լուծուին անմիջապէս դպրոցաց միաբանալ սանոյն ինչ. ման դի նախորդը ծանր եւ ձրի դաչոնն մը հարիւ օձիքն տպատած՝ նոր բողոքին անիսկի տնատարեր է նոր անցիս։ իսկ նորերին առաջին դործն է՝ նոր օրէն նոր դաչոնին հետ ամենայն ինչ նորել իւր ճաշակին համեմատ։

Այս դրութեամբ անընդհատ բարեկարգութիւններ կուգան նախկինը արգելքներ, եւ այս յաջողութիւնը ընդարձակելու համար կ'ջանան։

Ցղայի հետեւանք. դժբաղդ. մանկաբին է՝ հարկադրի միջոցներ նեռմիճակի մէջ գտնուս նիներ դպրոցաց շէմէն, ուստի տարիներ յառաջ նորա մասնէ էր վանք ազգային մը յուսալ ներս Քանի՝ ծնողներ կրնոյ զաւակաց մասին անդր առել եւ փչալից դէր ծիկլու ազգաց, առ 'ի չգոյ Ազգային արդիւնաբեր վարժարան, զանանք ազգ. թեան շահերու. ինչպէս անտարբեր է՝ դրծեն։

Ահաւասիկ այսոքիսի ազգակործան անդարմանելի վնասաց տեսնելու նկատմամբ ոչտոս վարժարանի մը հիմնադրութիւնը յայտանք մեկ քանի փոքրաւոր բարեկամաց հետ, համոզուած ըլլալով թէ այս է միակ միջոց Հայ մանկանց բնաձիր ընդունակութիւնը զարգացնելու։

Սոյն վարժարանը բացուած է գեղեցկագոյն յարկի մը տակ թեղայի Բանկալթի թաղին մէջ, որ գպրոցական գրից յարմարագոյնն է եւ օգտակար։

Անկարելի է Ազգային ս եւ իսկ պաշտօնական վերատեսութենէ եւ միջամտութենէ. այլ մի միայն մեր վերատեսչութեան բացարձակ իրաւասութեան ներքեւ, ստակ իւրաքանչիւր աշակերտի ծնողաց 'ի հարկին պատասխանատու։

Վարժարանս երկու դասարանաց բաժնուած է մանչ եւ աղջիկ տարոյց յատկացեալ։

Սկսեալ դերեկոյեան աշակերտ կամ աշակերտուհի ամսական յիսուն (50) ղրշ օրվ ստակ թաշակ պիտի վճարէ կանոնիկ։

Իսկ դիշերօթիկ աշակերտ՝ որ միայն մանչ աղաչք կընդունուին՝ ամսական 300 ղրշ 'օրվ գրատ պիտի վճարեն կանոնիկ։

Այս 'ի սարեւ. կերեւի Բաւրինեան վարժարանիս Ռուսական ընթացքը յայտագիրը։

ՅԱՅՏԱԳԻՐ ՈՒՍՄԱՆՑ ԱՐԱԿԱՆ ՍԵՌԻՆ

Ա. Տարի. Ա. Կարգ.

Հայերէն. դիր ճանչնալ հեգել եւ ընթեռնուլ.
Դեղագրութիւն. գրել 'ի տախտակ այլ ու բէն.
Թուաբանութիւն. վարժութիւն միտոր եւ տասնաւոր թուոց.
Տերաւնական ազգութիւն.

Բ. Տարի. Բ. Կարգ.

Հայերէն. ընթերցանութիւն նախադասութիւնք.
Դեղագրութիւն. հատարակ գիր 'ի տախտակ եւ 'ի թուղթ.
Թուաբանութիւն. վարժութիւն միաւոր յաւելում եւ բարձում.
Քրիստոնէական. Աստուծոյ մասն
Վարժութիւն երգեցողութեան.

Գ. Տարի. Գ. Կարգ.

Հայերէն ընթերցանութիւն առոգանութեան դրաբար. եւ աշխարհաբար.
Դեղագրութիւն. 'ի տախտակ եւ 'ի թուղթ.
Թուաբանութիւն. չորս գործողութիւնք առանձին.
Քրիստոնէական վարդապետութիւն. աւետարան.
Վարժութիւն երգեցողութեան ազգային երգոց։

Դ. Տարի. Դ. Կարգ.

Հայերէն քերականութիւն. Ա. մաս տարրական.
Կրթութիւնք քերականական Ա. մասի վրայ.
Սրբազան պատմութիւն հանուրց.
Ազգային.
Թուաբանութիւն. կոտորակք առանձին.
Աշխարհագրութիւն քաղաքական քննական.
Գաղղիերէն. ընթերցանութիւն, գրաւարժութիւն, բառ.
Թուաբերութիւն. ակզբնաւորութիւն ընթերցանութիւն ոլորդ.
Դեղագրութիւն. Հայկական եւրոպական
Վարժութիւն ազգային երգոց։

Ե. Տարի. Ե. Կարգ.

Հայերէն քերականութիւն. Բ. մաս տարրական.
Կրթութիւնք կանոնաց վրայ. լուծմունք.
Սրբազան պատմութիւն ընդարձակութեն տարրական.
Ազգային.
Թուաբանութիւն. կոտորակք առանձին.
Աշխարհագրութիւն քաղաքական եւ բնական, տարրական.

---

* Արեւելք էր տեղ Գեր. վարդապետն ուսումնասիրական անձնուէր ջանից եւ մանաւանդ բրոտ ոգնութեան ձեռնարկութեան կարեւորութենէն ու յարգը ցուցնելու համար մեր կողմանէ արժան եղած խորհրդածութիւնն ու քաջալերը չը պատաւ, բայց եկեղեցական անձերութիւնն եւ վարժարանի յայտագրին երեւութիւնն այս անգամ չենթեցին, ուստի ուրիշ պատեհ տարի մի կը թողունք։

Գաղղիերէն քերականութիւն. Ա. մասն աւարտեալ. Թարգմանութիւն 'ի հայ. կրթութիւնք 'ի Գաղղ.
Թուրքերէն. Թարգմանութիւն պարզ. Գրաւոր թարգմանութիւն, կրթութիւն ուղղագրութեան.
Գիրագրութիւն. հայ. եւ բոլորական.
Զոյնագրութիւն հայկական.
Դծագրութիւն.

Զ. Տարի. Զ. Կարգ.

Հայերէն. քերականութիւն Բ. մասն. ընդարձակօրէն աւարտեալ. Գրաւոր խօսութիւն. Բանաստեղծութիւն. Հնութիւն. Ընթերցումն հայ մատենագրաց.
Թուաբանութիւն. ընդարձակօրէն աւարտեալ.
Աշխարհագրութիւն Ասիոյ. աւարտեալ.
Գաղղիերէն. Քեր. Բ. մասն աւարտեալ.
Ուղղագրութիւն Թարգմանութիւն Հայերէնէ 'ի Գաղղ. Հաստատութիւններու ասումն.
Թուրքերէն. Թարգմանութիւն հանդիպակրութեան. Ուղղագրութիւն. Աբանութիւն քերականութիւն.
Ընդհանուր ազգաց պատմութիւն.
Կրօնագիտութիւն Շահնազարեան.
Զոյնագրութիւն. Հայկական Եւրոպական.
Դծագրութիւն.
Դաշնակ.

Է. Տարի Է. Կարգ.

Աղգային գրականութիւն. Հայոց աստուածաբանութիւն գործնական.
Տրամաբանութիւն.
Գաղղ. Վերծանութիւն. Թարգմանութիւն. Շարադրութիւն.
Թուրքերէն. Թարգմանութիւն վեր. Շարադրութիւն պաշտօնական Գրութիւնք. Գրական. քերականութիւն.
Գաղղիերէն. սկզբնաւորութիւն.
Ընդհանուր պատմութիւն աւարտեալ.
Տնտեսական դիտութիւն.
Տամարական. Գրկնատումար աւարտեալ.
Աշխարհագրա համառօտ.
Երկրաչափութիւն համառօտ.
Զոյնագրութիւն.
Դծագրութիւն.
Դաշնակ.

ՅԱՅՏԱԳԻՐ ՈՒՍՄԱՆՑ
ԻԳԱԿԱՆ ՍԵՌԻՆ

Ա. Տարի Ա. Կարգ.

Հայերէն. դիր ճանչնալ. հեգել եւ ընթեռնուլ.
Գաղղերէն. գրել 'ի տախտակ.
Թուագրութիւն. գործութիւն մինչեւ եւ տասնեակ հազար թուոց.
Տէրունական ազգութիւն.
Ընդարձակ (մարքա).

Բ. Տարի. Բ. Կարգ.

Հայերէն. ընթերցանութիւն, դասախօսութիւնք.
Գաղղերէն. հատարակ դիր 'ի տախտակ եւ 'ի թուղթ.
Թուագիտութիւն. գործութիւն թուոց, յաւելում եւ բազմում.
Քրիստոնէական. Ա. մասն.
Գործութիւն երգեցողութեան.
Ընդարձակ (քրօշէ).

Գ. Տարի. Գ. Կարգ.

Հայերէն ընթերցանութիւն առաջադեմութեամբ դրաւոր. եւ աշխարհաբար.
Ուղղագրութիւն 'ի տախտակ եւ 'ի թուղթ.
Գծագրութիւն.
Թուագիտութիւն. տարր գործողութիւնք աւարտեալ.
Քրիստոնէական վարդապետութիւն աւարտեալ.
Գործութիւն երգեցողաց Ազգային նիրգոյ.
Ընդարձակ (դոնոմէյ).

Դ. Տարի. Դ. Կարգ.

Հայերէն քերականութիւն Ա. մասն աւարտեալ.
Կրթութիւնք քերականական Բ. մասին վերայ.
Պրպտան պատմութիւն հանուսաս.
Ազգային
Թուագիտութիւն. կատարեալ աւարտեալ.
Աշխարհագրութիւն. քաղաքական. բնակչութիւն.
Գաղղիերէն քերականութիւն. Ա. մասն աւարտեալ. Թարգմանութիւն 'ի Հայ. կրթութիւնք 'ի Գաղղ.
Գաղղերէն. Գրաւոր. Հարցաբերութիւն. Հանդիպակրութիւն. ընթերցումն Հայ մատենագրաց.
Թուագիտութիւն ընդարձակօրէն աւարտեալ.
Աշխարհագրութիւն ուսումնական. աւարտեալ.
Գաղ. Բ. մասն աւարտեալ. ուղղագրութիւն. Թարգմանութիւն.
Հայերէնէ 'ի Գաղղ. հատարարութիւնք աւարտեալ 'ի բերան.
Պարզ գաստիարակութիւն.
Տնտեսութիւն առանձին.
Գծագրութիւն. Հայ. Գաղղ.
Ընդարձակ (ձեւել).
Զոյնագրութիւն.
Գծագրութիւն.
Տամարագիտութիւն համառօտ.
Դաշնակ.

Հնչգէր կ'աւարտի վերադրեալ Ցայտագիրներէն Մանչ տղայոց ուսման ընթացքը եոթը տարուան վերայ բաժնուած է. երեքը նախակրթական տարիներ, չորսը բարձրագոյն ուսմանց հատար.

Իսկ ասկնկ տղայոց մեջ տարիքն կաւարեալ. երեքը նախակրթական. եւ մեկը ուսումնական ընթացքի. Որոն յայտագրերը մեր Արդեր բարձրակամներէն եւ Յուսումնական անձանց ոմանց քարտիրեանք եւ. ամենգարկութեամբ պատրաստուած է. տակաւին դործադրութեան մէջ եթէ նոր 'ի Նորոյ փորձերը վերանորոգութեան պետք լուսինեն, աւելի եւս կատարելագործելու փոյթ ունի տարուի դանազան օգտակար յաւելումներով.

Գաղտնական տարեդարձին է տեղ. 1.

Տարեկան ընդհանուր քննութիւնն ու պարգեւատրութիւնը տեղի կունենայ օգոստոս Լէն մինչեւ 15.

Գիշերօթիկ աշակերտաց ամէն տարուն եւ հինգ օրը անգամ մը կարձակուին դպրոցէն 'ի տես խնամոց ծնողաց.

Գիշերօթիկ աշակերտաց տեսնուն հետեւեալ կերպով կ'մատակարարուի պատը եւ ուտելիք առաց հաւասար. նախաճաշ՝ կամ կամ կարագ. քաղցրաւենի կամ միրգ. պահոց. ճաշ՝ երկու տեսակ կերակուր եւ մրգեղէն. ընթրիք՝ երկու տեսակ կերակուր եւ մրգեղէն. Վարժարանս ունի յատուկ բժիշկ մը.

Վերատեսուչ Ընտրեալներուն Վարժարանի
Ալեքսան Վարդապետ Խալենդարեան
1871 մարտ 22 Փարիզ. Բերայ
Բնակ Ռանիալմի

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՏԱՂՔ
ԵՐԱՆԻՆՑՄԱՆ
ՀԵՆԴԻՊԱՐՁ ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆՔՈՒ
Թարգմանեաց 'ի Հիւսն Գնդ. Գ.
Թ. ԹԱՐԶԵԱՆ

Հին Յունաստանի հռչակաւոր քաղաքաց բանաստեղծներէն մէկն է Պինտարոս, եւ իր տաղերը՝ որ մեծ մասամբ պիոյ եւ գովեստ վրայ են, շատ փափուկ ոճրան եւ զմայլելի են.

Հոյներն Թարգմանութիւնը, որչափ որ կրցին՝ գատեր Մեծ. Թագմանութիւնքն յոյնաղակ դրչին եւ բանաստեղծական կիրի ճաշակին չընորհեր՝ բնագրին դեղեցկութիւնն ու փափկութիւնն ըստ կարելւոյն պահած է. որ Թարգմանութեան մ'աւարտին եւ. ամենակարեւոր պայմաններէն մէկն է.

Ցմին հայ գրագիտաց քիչ կը գտնուի. Գին մէկ քառորդ Մէկնիս.

Այս լաստիրը չարամիր երեք տնդաց կը հրատարակուի. երկշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը. Բաժանորդագրութեան տեղին են կ՝. Գալիս Զինիի խանը Վերի յարկը թիւ 6 Մատեան խմբագրատունը.

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց ներկայացեալը.

ԻԶՄԻՐ. Յակոբեան ազգ Ցէաչէան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Թորոս ազգ ասկերիչ.
ԱՏԱՖԱՌԱՄ. Թորոս Թիւն ազգ Նազարեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր ազգ Էլմասեան
ԿԱՐՆՈ. Կարապետ ազգ Ղազարեան.
ՍԵՒԱՍՏԻԱ. Վարդան Լիֆնոի Սրգարեան.
ՍՏՇ. Մ. ազգ Խաչիկեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս ազգ Տէր Մարգարեան.
ՍԻԶՈՒԱՑ. Ընդհանրապետ Թանգարան
ԿԱՆ. Գրիգոր ազգ Խաչանեան.
Ուրիշ քաղաքներէ տարարարուել ուզողներն ազգ անդրէն մէկուն հետ կրնան խմբագրել.

Խմբագիր—Տնօրէն
Գ. Ս. ԽՈՓՈՒՏՅԱՆ.

Գ. ՊՕԼԻՍ ՀԻՆԳԼԻ ԹԱՆ.
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՈՒՍԻՐՈՑ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԻԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԼՈՒԹԵԱՆ
27 ՄԱՐՏ
(ՕՍՄԱՆՅԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԱՏ 100 ԳՈՒՐՈՒՇԸՆ)

Լոնդոնա 3 ամիս դուրուչ	110—մ—մ	
Մարսիլիա »	23,25	

ԸՆԻԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
27 ՄԱՐՏ

Ընդ. լիրա	դուրուչ	110
Նաբոլէոն ոսկի	»	87,35
Իմպէրիալ ռուս	»	89,10
Փերիմիլ	»	51,15
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինգնոց	»	105.մ
Գաղիոն	»	117

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 27 ՄԱՐՏ

ԱՐՄՏԻՒՔ

Ցորեն կարմիր	Պէսարապիա	30	—33
» »	Ազաղ	34	—34 »
» »	Պարէրք	32	—35
» »	Գուրիաղ	32	—35 »
» »	Թէքիրտաղ	32	—35
կակուղ	Ազաղ	30	—33 »
» »	Պէսարապիա	29	—32 »
Կորեկ Թունա		32	—35 »
Ցորեն կակուղ	Գուրիաղ	29	—32
» »	Վանա	29—32	
» »	Պարէրք	29—32	
Եգիպտացորեն	Թունա	20—22	
»	Անատոլ.	20—22	
Գարի	Թունա	15—16	
»	Անատոլ.	—	

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ
ԻՈԶԱԿ ԶՈՒՐ

Պուրսա	դուրուչ
Անտուրաբ	»
Բօլսա	ֆրանք ոչ դին կայ
Իզմիրեէ	» եւ ոչ գնող
Ցտկած	

ԲԱՄՊԱԿ դուրուչ

Կէրմէ	հօխան	8մ—
Իզմիր	»	8մ—
Ատանա	»	8մ—
Պարսկաստան	»	6մ—
Վրաստան	»	7մ—

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու չուացուած	հօխան	11
» չուացուած	»	5մ—6
Բումէլի չուացուած	»	12
» չուացուած	»	7
Վրաստան չուացուած	»	—
» կիս		12 —13
» չուացուած	»	22 —24
Տոպրակա	»	8 —
Լոսի Շէնիր	»	6 —

ՄԱՂԸ

Պարսկաստան	հօխան	10մ—
Անատոլու	»	9մ
Ճերմակ	»	—

ՇԷՔԵՐ

Դամբրի Ա. սեռակ	հօխան	22	
» Բ. »	»	20	—
Լինկիրլիս	»	18	—
Թոգաթ	»	»	—
Աքնէրի	»	17	—
Եոզղատ	»	18	—
Զօրում		18	—

ԹԻՖԹԻՖ

Լինկիրլիս	հօխան	44 —49
Գամամտաղ	»	44 —49
Գէյրաղաղ	»	44 —49
Զէրբէզ	»	44 —49
Վան	»	22 —

ԱՇԽԻ ՄՈՐԹ

Սմառնա	8—9մ	կտոր	մէկ	0.1.
Իզմիտ	»	»	»	»
Սիվաս	»	»	»	»
Էրզրում	»	»	»	»
Գոյսէրի	»	»	»	»

ՋԷԹ

Մուտանիա	հօխան	6 —
Սմիւռնի	»	6 —
Սոքիզ	»	6 —
Մէթիլի	»	6 —
Գղինձ թոզաթ երկրին մէջ		9մ—10
Մարկ Գասմամտոյ	հօխան	—
Սաֆրան	»	330 —360
Գիմրէ	»	20 —26
Կուսամ	»	3մ—
Կատաւաս Անատ.	Գիրկ	34 —
» Բուրգիլ	»	—
Մեհատաս Գարսի. Բէշա	»	40 —48

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		դուրուչ
Խանվլ Բիոն. սեռակ 100	հօխ.	920—940
» Բ. »	»	880—
Նէմէն	»	18
Շամքաթ փոչի Անդ. Կդ.		280—285
» » Գաղղ.	»	—
» դլուխ Գաղղ.	»	—
Ջաղ Գոնիա	հօխան	22 —25
» Բէլբօ ծաղիկ	»	50 —70
Անատ դարայ	կենդ.	800—810
Պզուկ (ոչխարի)	հօխան	9մ—
Լէզակ չէնիտ Գէնկոլա	»	120 —140
» » Մատրաս	»	140 —160
Զինք տախտ 100	հօխան	ֆր. 104 —
Երկաթ ծաղաձեւ		58 —60
» տախտակ		11 —
» բնունցու		64 —66
Քարֆիլա		95 —
Բրինձ Իտալիոյ 100	ֆիրֆիր.	40,50—41
Կարագ եզ Ինուսիոյ	դրա.	14 —
Խոշնաբ	»	24 —29